

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ивайло Иванов Стайков

относно конкурс за академична длъжност „доцент“ в Нов български университет по професионално направление 3.6. Право, научна специалност 05.05.08 „Гражданско и семейно право“ (заповед № 3-РК-134 от 24.01.2018 г.)

за учебната и научно-изследователска дейност на гл. ас. д-р Цветалина Аврамова Петкова за периода 2012-2018 г. (след заемане на академичната длъжност „главен асистент“)

I. Цветалина Аврамова Петкова е редовен преподавател на основен трудов договор в Нов български университет от м. март 2003 г. след успешно издържан конкурс. От 5.12.2011 г. е доктор по право по научната специалност 05.05.08 „Гражданско и семейно право“. От м. октомври 2012 г. е главен асистент. Провеждала е семинарните занятия по задължителните учебни дисциплини „Вещно право“, „Семейно право“ и „Наследствено право“ в програма „Право“ на НБУ. От началото на настоящата 2017/2018 учебна година провежда лекционните курсове по задължителната учебна дисциплина „Семейно право“ и по избираемата учебна дисциплина „Правна закрила на детето“.

Като кандидат в конкурса за академична длъжност „доцент“ Цветалина Петкова отговаря на изискването на Закона за развитието на академичния състав в Република България по чл. 24, ал. 1, т. 2, б. „а“ – повече от две години е заемала академичната длъжност „главен асистент“.

Цветалина Аврамова Петкова е представила всички необходими документи, съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ.

II. Съгласно изискването на чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ е представен публикуван монографичен труд на тема „Придобиване по давност на недвижими имоти“, София, Изд. на НБУ, 2015, 336, с., ISBN 978-954-535-891-3.

1. Монографията представлява успешен опит за анализ и извеждане на теоретически и практически изводи с оглед усъвършенстване на правната уредба на придобивната давност върху недвижими имоти в действащото българско вещно право. Предмет на научното изследване са понятието „придобиване по давност на недвижими имоти“ – историческото развитие на правния институт; фактическия му състав; видовете недвижими имоти, които могат да се придобиват по давност. Анализират се класическите теоретични виждания за придобивната давност, както и критически се изследват съвременните научни тези за института в доктрината и практиката. Представен е и задълбочен сравнително-правен анализ на придобивната давност в редица чужди законодателства. Научното изследването има комплексен характер, защото не е ограничено само до вътрешноправните хипотези на придобиване на недвижими имоти по давност, но са обхванати и правоотношенията с международен елемент. В научния труд е представена и критично изследвана изключително голяма по обем съдебна практика – както по отменено законодателство, така и по действащата позитивно-правна уредба.

2. Научното изследване отговаря на всички утвърдени изисквания в традицията на българската правна наука – добра вътрешна структура; логичност и последователност на изложението; извеждане и аргументация на авторските тези. Научният труд представлява безспорна научна новост, въпреки обстоятелството, че в последното десетилетие в българската правна литература има немалко изследвания на института на придобивната давност. Научният принос на авторката

е, че изследвайки класически (хилядолетен) правен институт, е съумяла по възможно най-добрия начин да представи и защити своите научни тези, да разкрие нови моменти в теоретичното осмисляне на института, да формулира немалко предложения *de lege ferenda* за бъдещо усъвършенстване на нормативната уредба на придобивната давност върху недвижими имоти.

Методологическата основа на изследването представлява комплекс от общонаучни и специални методи за провеждане на научни изследвания, като системно-структурен, диалектически, юридически и исторически метод. Изключително широко е застъпен сравнително-правния метод на научно изследване. Последователното и целенасочено използване на исторически метод на правно изследване има не само познавателен характер, но чрез него се извеждат научни аргументи в подкрепа на една или друга авторова теза. Този методологичен научен подход следва утвърдените традиции при подобен тип научен анализ. Авторката използва и някои способности за тълкуване в правото – логическо, систематическо, телеологическо, аксиологическо, както и логически способности за преодоляване на празноти в правото – аналогия на закона и на правото, правоприлагане с аргумент от противното и с аргумент на по-силното основание. Всичко това говори за много добро познаване на правната догматика и за авторовото умение за изграждане на научно обоснован анализ на действащата правна уредба. Монографията е написана на ясен и разбираем език, като в същото време е пример за висок научен юридически стил.

Изключително добро впечатление прави умението на д-р Цветалина Петкова за коректно излагане на полемиката с други автори и аргументирането на собствената теза, когато тя е различна от вече посоченото в правната литература или в съдебната практика. Авторката познава и уместно представя в научното си изследване богатата съдебна практика по прилагането на правната уредба на придобивната давност върху недвижими имоти – както по отмененото законодателство, така и по действащата правна уредба. Теоретичният анализ, съчетан с аргументираната научна критика на съдебната практика, е едно от безспорните научни постижения на авторката. Монографичният труд има необходимия научен апарат, който включва научни трудове на български и чуждестранни автори.

3. Приносен характер в монографията имат отделни аспекти на въпросите относно: понятието и правната същност на придобиване по давност на недвижими имоти (с. 68-77); фактическият състав на придобивната давност върху недвижими имоти (владението и срока) (с. 82-154), особено във връзка със срока на придобивната давност при присъединяване на владение (с.107-115), където се прави отграничение между преминаване по наследство на владението като един от елементите на правото на собственост и на владението като факт, анализират се противоречията в съдебната практика по този въпрос, и се предлага аргументираното авторско становище по този въпрос; подробният анализ относно субектите, които могат да придобиват по давност недвижими имоти (с. 155-217), в частност хипотезата на установяване на владение от единия съпруг през време на брака и критичния анализ на ППВС № 8 от 1980 г. и научното преосмисляне на неговите постановки предвид сега действащият Семейен кодекс (с. 190-192); позоваването на придобивната давност върху недвижими имоти (с. 277-299), особено правните изводи относно правните последици от позоваването на придобивната давност само от единия от сънаследниците, когато владелецът е починал преди давността да е изтекла, както и направения критичен анализ на противоречивата съдебната практика по този въпрос, вкл. на ТР № 4 от 2014 г. на ВКС (с. 298-299 и с. 324-325).

От гледна точка на теорията и практиката заслужават внимание и направените предложения *de lege ferenda* за бъдещо усъвършенстване на нормативната уредба

на придобивната давност – предложението за уредба на придобивната давност изцяло в Закона за собствеността (с. 70-71); въз основа на аргументираната критика на тезата в ТР № 4 от 2012 г. на ВКС, според която позоваването на придобивната давност е *condition sine qua non* за възникване на правото на собственост по давност, и направеният правен извод, че по този начин недобросъвестният владеец се поставя в по-благоприятно положение, се предлага възприемане на решение на този въпрос, по примера на немското законодателство (с. 282-283 и с. 322-323); предложението да се приеме, че давност не тече не само между детето и родителят, комуто е възложено упражняването на родителските права, но и между детето и другия родител, т.е. за законодателна промяна в основанието за спиране на давността по чл. 115, б. „а“ ЗЗД (с. 125-126 и с. 323); предложението за отпадане прилагането на чл. 117, ал. 2 ЗЗД към придобивната давност (с. 139 и с. 323).

Считам, че авторката д-р Цветалина Петкова можеше да разгърне в пълната анализа относно прекъсването на давността с искане за помирително производство и използването на медиацията като извънсъдебен способ за разрешаване на правни спорове и проблема за нейните последици за давностните срокове.

През 2009 г. в две мои изследвания (статията Медиацията по трудови спорове и проблемът за нейните последици за давностните срокове. – В: Сборник доклади от годишната университетска научна конференция на Национален военен университет „В. Левски“ – 19-20 ноември 2009 г. Том V. В. Търново: Изд. комплекс на НВУ „В. Левски“, 2009, с. 26-39 и монографията Медиация по трудови спорове. С.: Изд. „Авангард Прима“, 2009) предложих редакция на нова разпоредба:

„Чл. ... (1) С постигане на съгласие за разрешаване на спора чрез медиация и избор на медиатор давността се прекъсва. От момента на прекратяване на процедурата по медиация без постигане на споразумение, започва да тече нова давност.

(2) Давност не тече през времето, докато трае процедурата по медиация. При спиране на процедурата по медиация по общо съгласие на страните или по искане на една от тях, давност тече”.

Предложих също систематичното място на разпоредбата относно последиците на медиацията по отношение на давностните срокове да бъде в Закона за медиацията. Предвид важността и самостоятелното съдържание на правилото, то трябва да бъде разписано в самостоятелен член, като най-удачно е той да се включи в глава IV – „Процедура по медиация”.

При промените в Закона за медиацията от началото на 2011 г. законодателят възприеме частично това мое предложение, като въведе процедурата по медиация като основание за спиране на давността (чл. 11а ЗМ).

Всъщност големият въпрос е за съотношението между придобивна давност и процедура по медиация, т.е. започването на процедура по медиация въздейства ли по някакъв начин върху придобивната давност и ако да – как? Този въпрос се породил при прочитане на монографията по повод на това, че бях научен редактор. Когато съм аргументирал научните си тези и съм направил съответните предложения за допълнение на Закона за медиация съм имал предвид погасителната (исковата) давност, въпреки че употребявам и по-общото понятие „давност”, както между впрочем е в редакцията на чл. 11а ЗМ. Всички автори, които са изследвали този въпрос, цитирани и от Цв. Петкова, всъщност имат предвид погасителната давност. Поставеният въпрос е дискуссионен и търси своите научно обосновани аргументи в една или друга посока.

4. В заключение, се налага изводът, че представеният монографичен труд има не само теоретична стойност, но той е актуален и от практическа гледна точка, научните резултати от който могат да подпомогнат на практика прилагането правната уредба на придобивната давност върху недвижими имоти. Изследването е в полза и в научната работа при подготовката на учебници и учебни пособия, както и в процеса

на обучение по гражданскоправните учебни дисциплини. Следва да се подчертае, че представената като хабилитационен труд монография вече нееднократно е цитирана от няколко автора, което обстоятелство е красноречиво доказателство за нейната научна стойност.

III. Главен асистент д-р Цветалина Петкова е представила в процедурата за конкурс и други свои 26 научни публикации. Някои от статиите са по проблеми, които са разработени и в монографичното изследване, в което авторката е доразвила своите тези. Други статии са посветени на различни актуални проблеми на българското семейно и наследствено право. Всички научни изследвания на Цветалина Петкова след защита на докторската ѝ дисертация се отличават с научна новост, задълбоченост на научния анализ и практическа насоченост. Всички публикации са в специализирани научни издания. Някои от статиите вече са цитирани в научната правна литература.

През годините гл. ас. д-р Цветалина Петкова е участвала в много национални и международни научни конференции и семинари с научни доклади и съобщения.

Научните статии, в т. ч. и монографията, са в областта на вещното, семейното и наследственото право. Препоръчвам за в бъдеще авторката да насочи своето внимание и към актуалните проблеми на други подотрасли (дялове) на българското гражданско право. Научните изследвания в тази област, която авторката може да разработи, безспорно ще обогатят българската правна наука.

Кандидатът в конкурса гл. ас. д-р Цветалина Петкова отговаря и на специфичните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, които са уредени в Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ.

IV. Във връзка с преподавателската дейност на гл. ас. д-р Цветалина Петкова е необходимо да се посочи, че тя успешно съчетава класически и модерни форми на юридическо обучение, въвела е в преподаването занимания със студенти в практическа среда (посещаване на съдебни заседания и организиране на симулирани учебни процеси), както и създаване на умения у студентите за самостоятелна подготовка по време на учебния процес. Главен асистент д-р Цветалина Петкова активно използва електронното обучение и текущото оценяване, участва и в провеждането на семестриалните изпити. В продължение на десет години е директор, а впоследствие и програмен консултант на програма „Право“, както и активен член на Съвета на департамент „Право“ на НБУ. При проучване на студентското мнение, студентите дават много висока оценка относно преподаването на гл. ас. д-р Цветалина Петкова.

Представеният монографичен труд и останалите научни публикации за периода 2012-2018 година (след защита на докторска дисертация), както и цялостната преподавателска и научно-изследователска дейност на гл. ас. д-р Цветалина Аврамова Петкова ми дават основание за положително заключение за избора ѝ на академична длъжност „доцент“.

Въз основа на това предлагам на Академичния съвет на Нов български университет да избере гл. ас. д-р Цветалина Аврамова Петкова на академична длъжност „доцент на Нов български университет“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност 05.05.08 „Гражданско и семейно право“.

12 март 2018 г.
град София

.....
доц. д-р Ивайло Стайков